

Received: 25.09.2025
Accepted: 27.10.2025
Published: 30.12.2025

Roczniki Administracji i Prawa
Annals of The Administration and Law
2025, XXV, z. 4: s. 297-321
ISSN: 1644-9126
DOI: 10.5604/01.3001.0055.6556
<https://rocznikiadministracjiiprawa.publisherspanel.com>

Patryk Bisikiewicz*
Nr ORCID: 0000-0002-1384-1680

DECYZJA ORGANU RENTOWEGO W PRZEDMIOCIE
ODMOWY ROZŁOŻENIA NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU
SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE A BRAK
ZŁOŻENIA WNIOSKU O UPADŁOŚĆ SPÓŁKI Z O.O.
– ANALIZA ODPOWIEDZIALNOŚCI
CZŁONKÓW ZARZĄDU

DECISION OF THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION
REGARDING THE REFUSAL TO SPREAD OUT
THE AMOUNT DUE FOR SOCIAL INSURANCE
CONTRIBUTIONS AND THE FAILURE TO FILE
A BANKRUPTCY PETITION BY A LIMITED LIABILITY
COMPANY – ANALYSIS OF THE LIABILITY
OF MANAGEMENT BOARD MEMBERS

Streszczenie: Celem opracowania jest próba udzielenia odpowiedzi na pytanie, jak kreuje się sytuacja prawna członków zarządu spółki z o.o., a w głównej mierze kwestia ich odpowiedzialności za zobowiązania finansowe (spółki) w związku z niezgłoszeniem wniosku o ogłoszenie upadłości w sytuacji, gdy organ rentowy odmówił uprzednio rozłożenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. W ocenie autora odpowiedź na tak postawione pytanie – po dokonaniu uprzednio dokładnej analizy powyższej problematyki – powinna jednak sprowadzić się do konstatacji, że chociaż dopuszczalna jest droga sądowa przed sądem powszechnym z odwołania od decyzji administracyjnej organu rentowego w przedmiocie odmowy rozłożenia

* mgr, adwokat, specjalizuje się z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, doktorant Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Źródła finansowania publikacji: środki własne autora; e-mail: bisikiewiczpatryk@gmail.com

należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, to jednakże – niezależnie od skorzystania z powyższych środków prawnych przysługujących spółce z o.o. – w sytuacji, w której dochodzi do powstania zaległości z tytułu niepłacenia przez spółkę składek na ubezpieczenie społeczne, to członkowie zarządu (takiej spółki) będą ponosić odpowiedzialność za zobowiązania finansowe spółki, jeżeli nie dokonają zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Innymi słowy, w opisaney sytuacji członkowie zarządu nie będą mogli skorzystać z dobrodziejstwa instytucji wynikającej z treści art. 116 § 1 pkt 1b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (dalej: „o.p.”) w zw. z art. 31 ustawy systemowej. W niniejszym opracowaniu autor postara się zatem dokładnie uzasadnić swoje stanowisko, dokonując wykładni stosownych przepisów prawnych, a odnoszących się do opisaney problematyki.

Słowa kluczowe: upadłość spółki, ubezpieczenia społeczne, odpowiedzialność członków zarządu, zaległość podatkowa, rozłożenie na raty

Summary: The purpose of the study is to attempt to answer the question of what is the legal situation of the members of the management board of a limited liability company, and specifically the question of their liability for financial liabilities (of the company) in connection with the failure to file a bankruptcy petition in a situation where the social insurance institution previously refused to spread out receivables in respect of social security contributions. In the author's opinion, the answer to this question – after a thorough analysis of the above issues – should be reduced to the conclusion that, although it is possible to bring an appeal before a common court against an administrative decision of the social insurance institution regarding the refusal to spread out the receivables in respect of social insurance contributions, then regardless of the application of the above legal remedies available to a limited liability company, – in a situation where arrears arise due to the company's failure to pay social security contributions, the members of the management board (of such a company) will be liable for the financial liabilities of the company if they do not file a bankruptcy petition. In other words, in the described situation, the members of the management board will not be able to take advantage of the benefits of the institution resulting from Article 116 § 1 item 1b of the Tax Code of 29 August 1997 (hereinafter referred to as “Tax Code”) in conjunction with Article 31 of the System Act. In this paper, the author will therefore try to justify his position in detail by interpreting the relevant laws relating to the described issue.

Keywords: company bankruptcy, social insurance, liability of management board members, tax arrears, payment in instalments

UWAGI WSTĘPNE

W teorii ubezpieczeń społecznych przyjmuje się, że sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych w znaczeniu materialnoprawnym ma samodzielny byt prawny, niezwiązany ściśle z systemem prawa procesowego, który służy urzeczywistnianiu w praktyce zespołu wynikających z niej uprawnień i obowiązków. Zwraca się zatem uwagę, że sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych w sensie materialnym nie są sprawami administracyjnymi, ale sprawami pojęciowo samoistnymi, które tylko w aspekcie procesowym przybierają postać sprawy administracyjnej – w fa-

zie postępowania przed organem rentowym, oraz sprawy cywilnej – w toku postępowania odwoławczego (przed sądem powszechnym)¹.

Zgodnie zatem z treścią art. 180 Kodeksu postępowania administracyjnego (dalej: „k.p.a.”) w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się przepisy kodeksu, chyba że przepisy dotyczące ubezpieczeń ustalają odmienne zasady postępowania w tych sprawach, przy czym przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się z kolei sprawy wynikające z przepisów o ubezpieczeniach społecznych, o zaopatrzeniach emerytalnych i rentowych, o funduszu alimentacyjnym, a także sprawy wynikające z przepisów o innych świadczeniach wypłacanych z funduszy przeznaczonych na ubezpieczenia społeczne.

Ponadto, zgodnie z treścią art. 123 ustawy systemowej, w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Większość przedstawicieli doktryny (i sędziów), jak i judykatury zalicza zatem sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych do spraw cywilnych w znaczeniu formalnym², a stosunek ubezpieczenia społecznego – do stosunków o charakterze administracyjnym³, gdzie zasadnie podkreśla się, że – stosując szerokie rozumienie pojęcia sprawy cywilnej – ocena danej sprawy na tle art. 1 kodeksu postępowania cywilnego (dalej: „k.p.c.”) zależy przede wszystkim od przedmiotu postępowania (procesu) oraz wskazanego przez stronę inicjującą (powodową) stanu faktycznego, albowiem to właśnie te elementy konkretyzują stosunek prawny zachodzący między stronami, kształtują charakter sprawy i nadają jej lub odejmują przymiot sprawy cywilnej, a co sprowadza się właśnie do konstatacji, iż sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawami cywilnymi w znaczeniu formalnym (art. 1 k.p.c.), co ma i ten skutek, że poddane są one kontroli sądowej⁴.

Co również istotne, należy wyróżnić trzy podstawowe rodzaje wykładni, tj.: językową (literalną), która odwołuje się do dosłownego brzmienia przepisu prawnego (ma ona, co do zasady, pierwszeństwo przed pozostałymi regułami wykładni), systemową, która polega z kolei na ustaleniu rzeczywistego znaczenia przepisów ze względu na ich usytuowanie w systematyce wewnętrznej aktu normatywnego i wykładni w całej gałęzi prawa, a także ze względu na zasady systemu prawa lub zasady danej gałęzi prawa oraz funkcjonalną, która natomiast odwołuje się do celu regulacji oraz warunków, w jakich norma prawna ma funkcjonować.

Ponadto, co nie pozostawia wątpliwości, jeżeli rezultaty wykładni są sprzeczne, należy przyznać pierwszeństwo wykładni zgodnie z dyrektywami poniższych preferencji.

¹ S. Gajewski, *Postępowanie o świadczenia emerytalno-rentowe. Studium z zakresu postępowania administracyjnego*, Warszawa 2020, s. 11.

² J. Jodłowski, Z. Resich, J. Lapiere, T. Misiuk-Jodłowska, K. Weitz, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2009, s. 36.

³ R. Więckowski, *Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach cywilnych*, Warszawa 1991, s. 45.

⁴ Uchwała SN z 5.12.2007 r., II UZP 4/07, OSNP 2008/5-6/74,

Pierwszeństwo przyznaje się wykładni językowej, a gdy ta prowadzi do niedających się usunąć wątpliwości, należy posłużyć się wykładnią systemową, a w dalszej kolejności funkcjonalną, przy czym od tej zasady można odstąpić tylko wtedy, gdy za odstąpieniem od wykładni językowej przemawiają ważne racje systemowe lub funkcjonalne. Na marginesie należy wskazać, iż wyróżnia się oczywiście także i inne rodzaje wykładni. Są nimi: wykładnia autentyczna, która jest dokonywana przez organ, ustanawiający normę prawną, wykładnia historyczna, która odwołuje się do poprzedniego brzmienia normy prawnej, wykładnia operatywna, która dokonywana jest na etapie stosowania prawa (np. przez sądy), wykładnia doktrynalna, która dokonywana jest przez przedstawicieli doktryny prawnej, wykładnia legalna, która dokonywana jest przez organ wyposażony przez prawodawcę w kompetencje do interpretowania prawa⁵.

W tym miejscu jednak należy jednoznacznie wskazać, iż – jak słusznie podkreśla się w judykaturze – przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno się stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych, a zatem nie można ich poddawać ani wykładni rozszerzającej, ani zwężającej, modyfikującej wyczerpująco i kazuistycznie⁶. Wykładnia pozajęzykowa może jedynie dodatkowo potwierdzać, a więc wzmacniać wyniki wykładni językowej wykładnią systemową, czy też funkcjonalną.

Ponadto, co również istotne, podobnie ma się rzecz z wykładnią tekstów prawnych, których sens językowy nie jest jednoznaczny z tego względu, że tekst prawny ma kilka możliwych znaczeń językowych – wtedy wykładnia funkcjonalna (celowościowa) pełni rolę dyrektywy wyboru jednego z możliwych znaczeń językowych. Jak również wskazuje stanowisko judykatury, interpretator związany jest językowym znaczeniem tekstu prawnego, znaczenie to stanowi zawsze granicę dokonywanej przez niego wykładni. W pewnych szczególnych sytuacjach rola wykładni funkcjonalnej nie będzie jednak ograniczać się wyłącznie do roli dyrektywy wyboru jednego ze znaczeń językowych, ale może tworzyć swoiste, różne od alternatyw językowych, znaczenie tekstu prawnego. Przyjęcie takiego swoistego znaczenia tekstu prawnego, ustalonego na podstawie wykładni funkcjonalnej (celowościowej), będzie prowadziło jednak zawsze do wykładni rozszerzającej lub zwężającej⁷.

W przedmiotowym opracowaniu oprócz przepisów regulujących system zabezpieczenia społecznego, mamy także do czynienia ze stosownymi przepisami prawa podatkowego, a zatem również i w tym zakresie należy ustalić prawidłową wykładnię przepisów tego systemu prawa.

⁵ J. Wróblewski, *Sądowe stosowanie prawa*, Warszawa 1972, s. 123 i n.; podobnie: L. Morawski, *Wstęp do prawoznawstwa*, Toruń 1997, s. 151; A. Redelbach, S. Wronkowska, Z. Ziemiński, *Zarys teorii państwa i prawa*, Warszawa 1992, s. 203 i n.; uchwała SN z 18.10.2001 r., I KZP 22/01, LEX nr 49127.

⁶ Wyrok SN z 7.02.2012 r., I UK 276/11, OSNP 2013/9-10/113.

⁷ Wyrok TK z 28.06.2000 r., K 25/99, OTK 2000, nr 5, poz. 141.

Podobnie zresztą jak odnośnie do przepisów regulujących system zabezpieczenia społecznego, należy stwierdzić, iż w przypadku prawa podatkowego również stosuje się zasadę pierwszeństwa względem wykładni językowej, co potwierdza chociażby ugruntowane stanowisko orzecznictwa, gdzie jasno się podkreśla, że zgodnie z zasadą pierwszeństwa wykładni językowej w procesie wykładni prawa należy w pierwszej kolejności zastosować dyrektywy wykładni językowej, a dopiero w przypadku dalszych wątpliwości lub w celu wzmocnienia wyniku wykładni językowej, sięgać kolejno po wykładnię systemową lub funkcjonalną.

W judykaturze podkreśla się, że punktem wyjścia w procesie wykładni jest zawsze warstwa językowa interpretowanego przepisu prawa, ponieważ wykorzystanie reguł budowy zdań oraz znaczenie poszczególnych wyrazów czy zwrotów, a w konsekwencji zastosowanie reguł semantyki i syntaktyki, pozwala na ustalenie w pewnym stopniu znaczenia tekstu prawnego⁸.

W prawie podatkowym pogląd ten znajduje swoje oparcie w art. 217 Konstytucji RP, w myśl którego nakładanie podatków, innych danin publicznych, określanie podmiotów, przedmiotów opodatkowania i stawek podatkowych, a także zasad przyznawania ulg i umorzeń oraz kategorii podmiotów zwolnionych od podatków następuje w drodze ustawy, przy czym w pierwszej kolejności w procesie wykładni należy zatem sięgać po te dyrektywy wykładni, które są wspólne dla adresatów norm prawa podatkowego i instytucji stosujących prawo. Dopiero gdy nie można usunąć wątpliwości co do treści normy prawa podatkowego przy pomocy wykładni językowej, należy stosować dalsze dyrektywy wykładni, tak aby było możliwe stosowanie prawa⁹.

Przechodząc zatem do dalszej części rozważań, należy również wskazać, że zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 ustawy systemowej zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych określone ustawą wykonują: Zakład Ubezpieczeń Społecznych; otwarte fundusze emerytalne, określone w przepisach o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, w zakresie gromadzenia i lokowania składki na ubezpieczenie emerytalne, o której mowa w art. 22 ust. 3 pkt 1 lit. a; płatnicy składek.

W ramach poszczególnych postępowań prowadzonych przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych (dalej: „ZUS”) – jako jednego z podmiotów wykonujących zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych – może zostać zainicjowane (przez osobę zainteresowaną) postępowanie w przedmiocie odroczenia płatności składek, czy też rozłożenia należności na raty, przy czym – o ile nastąpi odroczenie terminu płatności należności z tytułu składek oraz rozłożenie należności na raty – to wtedy będzie można mówić o zawarciu umowy pomiędzy stronami (podmiotami), natomiast gdy organ rentowy odmówi rozłożenia tychże należności (z ty-

⁸ Zob.: wyrok NSA z 26.10.2021 r., II FSK 979/21, LEX nr 3256462; podobnie: wyrok NSA z 5.09.2009 r., II FSK 2194/08, ONSAiWSA 2010/6/126; wyrok NSA z 2.03.2010 r., II FSK 35/10, LEX nr: 596404; wyrok NSA z 28.11.2012 r., II FSK 699/11, LEX nr 128252.1.

⁹ Wyrok NSA z 26.10.2021 r., II FSK 979/21, LEX nr 3256462.

tułu składek na ubezpieczenia społeczne), to wtedy powstaje uzasadnione pytanie co do formy takiego rozstrzygnięcia wydanego w tej konkretnej sprawie.

W niniejszym opracowaniu konieczne jest zatem omówienie kilku odrębnych aspektów prawnych, po pierwsze – w jakiej w ogóle formie powinna nastąpić odmowa (przez organ rentowy) rozłożenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, o których traktuje treść art. 29 ust. 1 ustawy systemowej, po drugie – czy w ogóle podmiotowi zainteresowanemu przysługuje możliwość zainicjowania postępowania sądowego w celu kontroli legalności i prawidłowości podejmowanych czynności przez organ rentowy, który odmówił rozłożenia tychże należności, po trzecie – w oparciu o treść art. 116 § 1 pkt 1b o.p. w zw. z art. 31 ustawy systemowej – jak kształtuje się odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o. w sytuacji, gdy nie złożono stosownego wniosku o ogłoszenie upadłości (spółki), przy jednoczesnym zajęciu (przez ZUS) negatywnego stanowiska w przedmiocie rozłożenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne.

ZASKARŻALNOŚĆ DECYZJI ORGANU RENTOWEGO DO SĄDU POWSZECHNEGO W PRZEDMIOCIE ODMOWY ROZŁOŻENIA NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

Możliwość rozłożenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne wynika z treści art. 29 ust. 1 ustawy systemowej, gdzie ustawodawca wskazał, że ze względów gospodarczych lub innych przyczyn zasługujących na uwzględnienie Zakład może na wniosek dłużnika odroczyć termin płatności należności z tytułu składek oraz rozłożyć należność na raty, uwzględniając możliwości płatnicze dłużnika oraz stan finansów ubezpieczeń społecznych, przy czym odroczenie terminu płatności należności z tytułu składek oraz rozłożenie należności na raty następuje w formie umowy.

W tym miejscu podkreślenia wymaga z kolei fakt, że pojęcie „składka” nie może być jednak utożsamiane z pojęciem „należności z tytułu składek”, albowiem to drugie pojęcie ma strukturę wieloczłonową i obejmuje, oprócz samych składek, pozostałe elementy należności z tytułu składek od zatrudnionego pracownika, w tym również same odsetki od składek¹⁰.

Instytucja określona w art. 29 ustawy systemowej w swoim założeniu jest więc instytucją wyjątkową, na co wskazuje m.in. pozostawienie decyzji do uznania organu rentowego, albowiem możliwość zastosowania tego mechanizmu powiązana jest z uznaniem, że w danym stanie faktycznym zasły ważne względy gospodarcze lub inne zasługujące na uznanie przesłanki¹¹. Pojęcie „względów gospodarczych” nie zo-

¹⁰ Wyrok WSA w Gliwicach z 29.10.2009 r., III SA/Gl 686/09, LEX nr 573974.

¹¹ M. Balcerowski, *Mechanizmy ułatwiające opłacenie składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce*, Warszawa 2012, s. 6.

stało jednakże przez ustawodawcę zdefiniowane, co może świadczyć o chęci nadania mu znaczenia powszechnego, a przez to także uelastycznienia tej instytucji. Wydaje się więc, że pojęcie względów gospodarczych ma szerszy zakres niż pojęcie trudności gospodarczych i obejmuje także okoliczności, które mogą do nich prowadzić.

Co również istotne, ustawodawca – nie wprowadzając maksymalnego okresu, na jaki mogą zostać rozłożone składki, ani maksymalnej liczby rat – jednocześnie dokonał wyboru co do formy zawarcia takiej umowy (umowa cywilnoprawna) jako właściwej dla odroczenia lub rozłożenia na raty, co miało na celu w znacznym stopniu swobodne jej kształtowanie, z tym jednak zastrzeżeniem, iż w art. 29 ust. 3 ustawy systemowej przewidziano jednocześnie bardzo dolegliwą sankcję wobec strony (płatnika), która nie wywiązała się z takiej umowy, w postaci zerwania umowy i stwierdzenia natychmiastowej wymagalności całości sumy wraz z należnymi odsetkami¹². W tym miejscu należy również zasygnalizować, iż określenie formy zawarcia takiej umowy budziło w doktrynie pewne spory, albowiem można także spotkać się z konkluzją, gdzie przyjmuje się, że przedmiotowa umowa z organem rentowym powinna być traktowana jako inna forma załatwienia sprawy administracyjnej z uwagi na przyjęcie punktu wyjściowego, iż nie może ona stanowić ani ugody administracyjnej, ani umowy administracyjnej, czy też nawet umowy cywilnoprawnej, albowiem zawierana jest ona przez organ rentowy, który działa w ramach swego władztwa, gdzie przedmiotem tejsze umowy są z kolei obowiązki prawa publicznego, a nadto proces jej zawarcia nie jest oparty na równorzędności podmiotów¹³.

Niezależnie jednak od powyższych sporów doktrynalnych panuje powszechna zgoda, iż przedmiotowe postępowanie przed organem rentowym powstaje zatem w oparciu o przedłożenie stosownego wniosku (przez zainteresowanego) o zawarcie układu odnośnie do rozłożenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, co w nauce nie budzi większych wątpliwości, albowiem (choćby) słusznie przyjmuje się, że do rozłożenia na raty zaległości z tytułu składek dochodzi z chwilą zawarcia (wskazanej już powyżej) umowy określonej w art. 29 ust. 1a ustawy systemowej, a nie z chwilą złożenia wniosku o zawarcie układu w przedmiocie rozłożenia należności na raty lub odroczenia terminu płatności¹⁴.

Postępowanie w sprawie układu nie może być zatem wszczęte z urzędu – zawsze konieczne jest wystąpienie ze stosownym wnioskiem¹⁵, przy czym (mając na uwadze wypracowaną praktykę dotyczącą przedmiotowej materii) od wnioskodawcy wymaga się m.in.: przedłożenia dokumentów potwierdzających podstawę prawną

¹² I. Jędrasik-Jankowska, *Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego*, Warszawa 2009, s. 65.

¹³ P. Dobrowolski, *Indywidualne ułatwienia w opłacaniu składek ubezpieczeniowych jako odrębna i niejednolita instytucja prawa ubezpieczeń społecznych*, Warszawa 2023, s. 151-175.

¹⁴ Wyrok SA w Warszawie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 17.02.2017 r., III AUa 1488/15, LEX nr 2317726.

¹⁵ L. Klat-Wertelecka, *Czy w egzekucji administracyjnej możliwe jest zawarcie umowy?*, [w:] J. Boć, L. Dziewięcka-Bokun (red.), *Umowy w administracji*, Warszawa 2008, s. 474.

i zakres prowadzonej działalności, wyciągi z księgi przychodów i rozchodów oraz prognozy finansowe dotyczące jego działalności¹⁶. Ponadto wniosek o udzielenie omawianej ulgi musi zostać złożony najpóźniej w dniu, w którym upływa termin zapłaty należności, które mają podlegać odroczeniu, a warunkiem niezbędnym do jego pozytywnego rozpatrzenia przez Zakład jest nieposiadanie zaległości w opłacaniu składek bieżących (przez płatnika aktualnie zobowiązanego do ich opłacania), powstałych po dniu złożenia podania, a nadto – dłużnik powinien wskazać w swym podaniu proponowaną wysokość rat i terminy ich płatności¹⁷.

Umową z organem rentowym mogą zostać zatem objęte „należności z tytułu składek”, a więc: składki, odsetki za zwłokę, składki na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych, a także – jeśli wszczęto postępowanie egzekucyjne – koszty egzekucyjne, koszty upomnienia i dodatkowe opłaty, co wywodzi się z kolei z unormowań zawartych w art. 24 ust. 2 i art. 32 ustawy systemowej¹⁸.

Następstwem powyższej tezy jest również fakt, że załatwienie wniosku o zawarcie układu ratalnego nie może w ogóle nastąpić przez wydanie decyzji administracyjnej, albowiem to sam ustawodawca jednoznacznie przesądził formę umowy cywilnoprawnej dla pozytywnego załatwienia takiego wniosku, pozostawiając jednocześnie stronom tej umowy nie tylko swobodę kształtowania jej treści, ale także decydowanie o tym, czy i z kim taką umowę zawrą¹⁹.

W doktrynie podkreśla się również, że chociaż nie wynika to w sposób dostatecznie jasny z treści art. 29 ust. 2 systemowej, to zasadne jest stwierdzenie, iż odroczenie terminu płatności i rozłożenie na raty zaliczyć należy do ulg, albowiem wskazany przepis należy interpretować w kontekście zwrotu (na wniosek) zawartego w art. 29 ust. 1 ustawy systemowej, czyli skoro wniosek składa się w sprawie o rozłożenie na raty i odroczenie terminu, to dlatego też zasadne jest określenie mianem „ulga” obu omawianych instytucji²⁰.

Powyższe stanowisko reprezentowane jest także przez judykaturę, gdzie zgodnie wskazuje się, że ustawa systemowa przewiduje w przepisach o ulgach (art. 28 i 29) możliwość umarzania należności z tytułu składek na ubezpieczenia społecz-

¹⁶ J. Wantoch-Rekowski, *Komentarz do art. 29 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych*, [w:] J. Wantoch-Rekowski (red.), *Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz*, Toruń – Warszawa 2007, s. 224.

¹⁷ P. Dobrowolski, *Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 4 kwietnia 2017 r., I SAB/Gd 1/17 [o układach ratalnych zawieranych z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych]*, „Palestra” 2018, nr 4, Legalis.

¹⁸ J. Strusińska-Żukowska, *Komentarz do art. 29 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych*, [w:] B. Gudowska, J. Strusińska-Żukowska, *Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz*, Warszawa 2014, Legalis.

¹⁹ Postanowienie WSA w Warszawie z 11.01.2010 r., V SA/Wa 1814/09, LEX nr 647335.

²⁰ J. Wantoch-Rekowski, *Składki na ubezpieczenie emerytalne – konstrukcja i charakter prawny*, Toruń 2005, s. 196; podobnie: tenże, w: *Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz*, Toruń – Warszawa 2007, s. 223.

ne, odraczanie terminu ich płatności, a także rozkładanie tych płatności na raty²¹, przy czym przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne, w tym również w zakresie ulg i umorzeń, stosuje się odpowiednio do składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na ubezpieczenie zdrowotne²², z tym jednak zastrzeżeniem, że stwierdzenie istnienia przewidzianych przepisami przesłanek nie obliguje (jeszcze) organu rentowego do zastosowania (wspomnianej) ulgi²³.

Potwierdzenie powyższych okoliczności znalazło swoje odzwierciedlenie również i w orzecznictwie sądów administracyjnych, gdzie jednoznacznie podkreślono, iż uregulowania z art. 28 i 29 ustawy systemowej dotyczą ulgi w spłacie należności, tj. umorzenia, rozłożenia na raty i odroczenia terminu płatności²⁴, a jeżeli wspomniane przesłanki zachodziły, organ rentowy powinien to wskazać w uzasadnieniu swojego stanowiska i wyjaśnić, czemu odmawia zastosowania wobec zobowiązanego przedmiotowej ulgi²⁵.

Biorąc po uwagę przedmiot niniejszego opracowania, zasadne wydaje się być także wskazanie, że pojęcia „ulgi” stosowanej na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych nie można utożsamiać z „ulgą” występującą w ramach prawa podatkowego, która ściśle sprowadza się do redukcji obciążenia podatkowego – ulga jest więc wtedy korektą podstawy opodatkowania, stawki podatkowej, bądź samej kwoty podatku²⁶.

O ile jednak prawodawca wprost określił, iż w przypadku uwzględnienia wniosku o zawarcie układu dochodzi do zawarcia umowy z organem rentowym, o tyle nie doprecyzował jednak, jaką formę rozstrzygnięcia powinien wydać ZUS w przypadku odmowy rozłożenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, albowiem nie wynika to z treści art. 29, jak i art. 83 ustawy systemowej.

Punktem wyjściowym jest analiza treści art. 2 w zw. z art. 7 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, z których to przepisów wynika chociażby, iż organy władzy publicznej (a takim jest organ rentowy w zakresie, w jakim realizuje zadania związane z opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne) działają na podstawie i w granicach prawa, co skłania do uwzględnienia, że działania te podlegają kontroli sądowej, albowiem skoro art. 29 ust. 1 i ust. 1a ustawy systemowej zakreślił normatywne ramy, w których organ rentowy na skutek wniosku zainteresowanego „może” zawrzeć umowę o rozłożeniu składek na raty, to „każdy” w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (czyli każdy, kto taki wniosek poddał pod ocenę ZUS) ma prawo do „rozpatrzenia” tej „sprawy” przez sąd.

²¹ Wyrok SN z 24.06.2008 r., I UK 360/07, OSNP 2009/21-22/298.

²² Wyrok WSA w Warszawie z 18.12.2006 r., III SA/Wa 2923/06, LEX nr 306959.

²³ Wyrok NSA z 23.01.2008 r., II GSK 346/07, LEX nr 471113.

²⁴ Wyrok WSA w Warszawie z 23.03.2006 r., III SA/Wa 3208/05, LEX nr 202345.

²⁵ Wyrok WSA w Warszawie z 13.10.2006 r., III SA/Wa 2045/06, LEX nr 296005.

²⁶ A. Gomulowicz [w:] A. Gomulowicz, J. Małcki, *Podatki i prawo podatkowe*, Warszawa 2002, s. 123; podobnie: J. Wantoch-Rekowski, *Ułatwienia w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne – zagadnienia terminologiczne*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2014, 3(2), s. 37.

Ponadto zależność między art. 7 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP staje się jasna, jeśli uwzględnimy, że demokratyczne państwo prawa, urzeczywistniająca zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP), nie istnieje bez sądowej kontroli działania organów władzy publicznej, przy czym projekcję wzorców konstytucyjnych można odnaleźć także w przepisach ustawowych²⁷, co zostało również omówione poniżej.

W ramach postępowania przed organem rentowym należy posiłkowo stosować przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, a to na podstawie treści art. treści art. 180 k.p.a. w zw. z art. 123 ustawy systemowej, a więc zgodnie również z treścią art. 104 k.p.a., organ administracji publicznej załatwia sprawę przez wydanie decyzji, chyba że przepisy kodeksu stanowią inaczej, przy czym decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub w części, albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji, co oznacza, że organ rentowy – zdaniem autora – w sprawie z zakresu odmowy rozłożenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne również powinien wydać decyzję w sprawie. Można dodać, że „postępowanie administracyjne” definiuje się jako regulowany przez prawo procesowy ciąg czynności procesowych podejmowanych przez organy administracji publicznej oraz inne podmioty postępowania w celu rozstrzygnięcia sprawy administracyjnej w formie decyzji administracyjnej, jak i ciąg czynności procesowych podjętych w celu weryfikacji decyzji administracyjnej²⁸.

Otóż, skoro w przypadku pozytywnego rozpoznania wniosku zainteresowanego organ rentowy zawiera umowę z takim podmiotem, to w przypadku negatywnego rozpoznania organ rentowy, nie wydając jakiegokolwiek decyzji w sprawie, naraża się przede wszystkim na zarzut bezczynności, albowiem brak podstaw do uwzględnienia wniosku nie jest przesłanką pozostawienia żądania bez rozpoznania, lecz może być jedynie przesłanką wydania decyzji odmawiającej przyznania (określonego) prawa, jeżeli brak tych podstaw zostanie wykazany w toku postępowania wyjaśniającego.

Pozostawienie bez rozpoznania wniosku strony jest natomiast dopuszczalne tylko w sytuacjach przewidzianych w art. 64 § 1 k.p.a. w zw. z art. 180 § 1 k.p.a., albowiem jeżeli w podaniu nie wskazano adresu wnoszącego i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie posiadanych danych, podanie pozostawia się bez rozpoznania, natomiast jeżeli podanie nie spełnia innych wymagań ustalonych w przepisach prawa, należy wezwać wnoszącego do usunięcia braków w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż siedem dni, z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie podania bez rozpoznania.

²⁷ Uchwała SN z 10.12.2024 r., III UZP 3/24, LEX nr 3788441.

²⁸ B. Adamiak, *Pojęcie postępowania administracyjnego i sądownictwa administracyjnego. Rodzaje, tryby, ich stadia i instytucje*, [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, *Postępowanie administracyjne i sądownictwo administracyjne*, Warszawa 2013, s. 102.

Organ rentowy może zatem pozostawić bez rozpoznania żądanie wnioskodawcy tylko wówczas, gdy w podaniu zawierającym żądanie nie wskazano adresu wnoszącego i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie posiadanych danych²⁹.

Ponadto trzeba również wziąć pod uwagę fakt, że przewidziana ustawą systemową możliwość umorzenia należności z tytułu składek w całości lub w części, czy to z powodu ich całkowitej nieściągalności, czy niezależnie od tego w tzw. uzasadnionych przypadkach (o czym mowa w treści art. 28 ust. 1–3a ustawy systemowej) lub możliwość rozłożenia należności z tytułu składek na raty (zgodnie z kolei z treścią art. 29 ust. 1 ustawy systemowej), to jednakże dwa wykluczające się wzajemnie sposoby działania organu wobec płatnika składek, znajdujące oparcie w dwóch różnych przepisach omawianej ustawy – różny jest bowiem tryb, w jakim rozstrzygane są sprawy z wniosku o umorzenie należności oraz rozłożenia na raty i inaczej są one zaskarżane.

Ustawodawca w art. 28 ust. 1–3a ustawy systemowej wskazał więc, że należności z tytułu składek mogą być umarzone w całości lub w części przez Zakład, z uwzględnieniem ust. 2–4, przy czym należności z tytułu składek mogą być umarzone tylko w przypadku ich całkowitej nieściągalności, z zastrzeżeniem ust. 3a. Całkowita nieściągalność, o której mowa w ust. 2, zachodzi z kolei, gdy: dłużnik zmarł, nie pozostawiając żadnego majątku lub pozostawił ruchomości niepodlegające egzekucji na podstawie odrębnych przepisów albo pozostawił przedmioty codziennego użytku domowego, których łączna wartość nie przekracza kwoty stanowiącej trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia i jednocześnie brak jest następców prawnych oraz nie ma możliwości przeniesienia odpowiedzialności na osoby trzecie; sąd oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika lub umorzył postępowanie upadłościowe z przyczyn, o których mowa w art. 13 i art. 361 pkt 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe; nastąpiło zaprzestanie prowadzenia działalności przy jednoczesnym braku majątku, z którego można egzekwować należności, małżonka, następców prawnych, możliwości przeniesienia odpowiedzialności na osoby trzecie w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa; nie nastąpiło zaspokojenie należności w zakończonym postępowaniu likwidacyjnym; wysokość nieopłaconej składki nie przekracza kwoty kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym; nie nastąpiło zaspokojenie należności w umorzonym postępowaniu upadłościowym; ogłoszono upadłość, o której mowa w części III w tytule V ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe; naczelnik urzędu skarbowego lub komornik sądowy stwierdził brak majątku, z którego można prowadzić egzekucję, czy też jest oczywiste, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwot przekraczają-

²⁹ Wyrok SN z 12.08.1998 r., II UKN 171/98, OSNP 1999/16/521; podobnie: wyrok NSA z 20.07.1999 r., I SAB 60/99, OSP 2000/6/87.

cych wydatki egzekucyjne. Ponadto należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonych będących równocześnie płatnikami składek na te ubezpieczenia mogą być w uzasadnionych przypadkach umarzane pomimo braku ich całkowitej nieściągalności.

Umorzenie należności następuje w drodze decyzji ZUS, o czym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy systemowej, od której służy wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, zaś wniosek o rozłożenie na raty załatwiany jest, w razie wyrażenia takiej woli przez organ rentowy, w drodze umowy zawartej pomiędzy Zakładem a wnioskującym, o czym stanowi z kolei art. 29 ust. 1 i 1a ustawy systemowej – mimo że przepisy wskazanej ustawy nie określają sposobu, w jakim następuje odmowa rozłożenia na raty, to należy jednak przyjąć (w ślad za stanowiskiem judykatury), iż tego rodzaju działanie, które stanowi o odmowie przyznania prawa przewidzianego ustawą, może nastąpić wyłącznie w drodze decyzji³⁰.

Nie powinno zatem budzić wątpliwości to, że skoro wniosek o rozłożenie składek na raty (art. 29 ustawy systemowej) jest *stricte* powiązany z „konkretną sprawą” w rozumieniu wskazanych przepisów (ustawowych), to oznacza, że zgodnie z treścią art. 104 § 1 k.p.a. organ administracji publicznej (w tym ZUS) załatwia sprawę poprzez właśnie wydanie decyzji, chyba że przepisy Kodeksu stanowią inaczej.

Na marginesie można dodać, że w przedstawionych przepisach brak jest również ustawowego upoważnienia dla organu rentowego w przedmiocie odmowy rozłożenia należności składkowej na raty inaczej niż poprzez wydanie decyzji administracyjnej, wręcz przeciwnie – stosownie do treści art. 83 ust. 1 ustawy systemowej występuje domniemanie rozstrzygnięcia „indywidualnych spraw” w formie decyzji. Przedmiotowy przepis nie zawiera również katalogu enumeratywnego, co w rezultacie musi prowadzić do wniosku, iż nie można stosować rozumowania *a contrario* w zakresie, w jakim wysunięto by twierdzenie, że skoro art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy systemowej przewiduje wydanie decyzji w „sprawie dotyczącej umarzania należności z tytułu składek” (na podstawie art. 28 ustawy systemowej), to forma taka nie została już przewidziana przez ustawodawcę dla innej ulgi, a uregulowanej w omawianym art. 29 ustawy systemowej³¹, co ostatecznie przesądza, że w takich sprawach (zajmując stanowisko negatywne) organ rentowy jest obowiązany wydać decyzję administracyjną, przez co (tym samym) sądy administracyjne nie będą właściwe do orzekania, a dopuszczalna będzie jedynie droga sądowa przed sądem powszechnym z odwołania od decyzji organu rentowego odmawiającej rozłożenia na raty należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne.

Dodatkowym argumentem przemawiającym za powyższą tezę jest również fakt, iż skoro na gruncie prawa administracyjnego kompetencja (upoważnienie) organu

³⁰ Wyrok NSA z 16.06.2011 r., II GSK 661/10, LEX nr 1083340.

³¹ Zob. uchwała SN z 10.12.2024 r., III UZP 3/24, OSNP 2025/4/38.

do działania jest każdorazowo połączona z nakazem czynienia z tej kompetencji użytku, podczas gdy kompetencja przyznawana podmiotom prywatnym do dokonania określonych czynności prawnych zazwyczaj łączy się z wolnością i fakultatywnością czynienia z tej kompetencji użytku³², to tym samym po złożeniu przez płatnika wniosku o wszczęcie postępowania organ rentowy nie może pozostać bezczynny, gdyż po złożeniu takiego wniosku ZUS musi wszczęte wnioskiem strony postępowanie zakończyć zawarciem umowy albo właśnie wydaniem decyzji o odmowie jej zawarcia, od której płatnikowi służyć będzie z kolei odwołanie do sądu³³.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CZŁONKÓW ZARZĄDU SPÓŁKI Z O.O. A BRAK ZŁOŻENIA WNIOSKU O UPADŁOŚĆ (SPÓŁKI) – ANALIZA

Odpowiedzialność podatkowa (a tym samym i za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne) członków zarządu jest zagadnieniem złożonym, gdyż stosowanie tej instytucji prawnej wymaga znajomości nie tylko przepisów prawa podatkowego, ale także chociażby prawa upadłościowego oraz prawa ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z treścią art. 116 § 1 pkt 1b o.p. za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, prostej spółki akcyjnej, prostej spółki akcyjnej w organizacji, spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu nie wykazał, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jego winy.

Odpowiedzialność podatkową członków zarządu spółek kapitałowych stosuje się, *per analogiam*, w stosunku do należności (powstałych) z tytułu składek, co wynika, *de lege lata*, z art. 31 ustawy systemowej, traktującym właśnie o tym, iż do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio: art. 7a, art. 12, art. 26, art. 29 § 1 i 2, art. 33 – 33b, art. 38a, art. 51 § 1, art. 55, art. 59 § 1 pkt 1, 3, 4, 8 i 9, art. 60 § 1, art. 61 § 1, art. 62 § 3 i 5, art. 62b § 1 pkt 2 i § 3, art. 72 § 1 pkt 1 i 4 i § 2, art. 73 § 1 pkt 1 i 5, art. 77b § 1 i 2, art. 91, art. 93, art. 93a–93c, art. 93e, art. 94, art. 97 § 1 i 1a, art. 97a § 1–3, art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100, art. 101, art. 105 § 1 i 2, art. 106 § 1–3, art. 107 § 1, 1a, § 2 pkt 2 i 4 i § 3, art. 108 § 1, 3 i 4, art. 109 § 1 w zakresie art. 29, art. 109 § 2 pkt 1, art. 110 § 1, § 2 pkt 2 i § 3, art. 111 § 1–4 i § 5 pkt

³² Z. Ziemiński, *Kompetencja i norma kompetencyjna*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1969, s. 30.

³³ J. Szyjewska-Bagińska, *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2019 r., III UK 178/18, dotyczącego normatywnego charakteru umowy o rozłożenie na raty należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2020, tom 1, s. 46. DOI 10.33226/0032-6186.2020.1.8.

1, art. 112 § 1–5, art. 112b–114, art. 115–117, art. 117d, art. 117e, art. 118 § 1 oraz art. 119 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa.

Przechodząc natomiast, *in concreto*, do analizy przedmiotowej problematyki, stwierdzić należy, że w przypadkach i w zakresie przewidzianych w ordynacji podatkowej za zaległości podatkowe podatnika odpowiadają całym swoim majątkiem solidarnie z podatnikiem również osoby trzecie, przy czym katalog takich osób jest zamknięty³⁴, określony wyczerpująco w przepisach art. 110–117 o.p. i nie ma możliwości jego poszerzenia³⁵.

Jedną z grup osób trzecich, mogących ponosić odpowiedzialność za zaległości podatkowe podatnika, stanowią właśnie członkowie zarządu spółek kapitałowych i ich form organizacyjnych. Powszechnie przyjmuje się, że solidarna odpowiedzialność członków zarządu spółki kapitałowej za jej zaległości podatkowe została wprowadzona w interesie wierzycieli spółki jako dodatkowa gwarancja wykonania ciężających na niej zobowiązań.

Wykładnia językowa art. 116 o.p. wprost wskazuje, iż z przywołanego wyżej przepisu można wyodrębnić – dokonując analizy odpowiedzialności podatkowej członków zarządu w spółkach kapitałowych – dwie przesłanki pozytywne oraz trzy przesłanki negatywne (tzw. egzoneracyjne), które wyłączają odpowiedzialność członka zarządu w spółkach kapitałowych, przy czym ciężar udowodnienia przesłanek pozytywnych (wykazanie, że dana osoba pełniła funkcję członka zarządu oraz że nastąpiła bezskuteczność egzekucji) spoczywa na stosownym organie – członek zarządu może bowiem uwolnić się od odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że dopełnił stosownych czynności, o których mowa w powyższym przepisie. Wystąpienie jednej z przesłanek (pozytywnej lub negatywnej) będzie z kolei determinować zakres postępowania dowodowego w tego rodzaju sprawach³⁶.

Przechodząc natomiast do analizy przesłanek egzoneracyjnych (ekskulpujących), tj. wyłączających odpowiedzialność członków zarządu spółki, zgodnie z treścią art. 116 § 1 pkt 2 o.p. będzie to z pewnością wskazanie mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części, z tą jednak uwagą, iż przesłanka ta jest spełniona tylko wówczas, gdy mienie wskazane przez członka zarządu faktycznie istnieje, ma realną wartość finansową, nadaje się do egzekucji pozytywnie rokującej wyegzekwowanie kwot, przy czym to wskazanie musi nastąpić po stwierdzeniu bezskuteczności egzekucji.

Brzmienie art. 116 § 1 pkt 2 o.p. nie pozostawia zatem wątpliwości co do tego, że mienie spółki wskazywane przez członka zarządu uwalnia go od odpowiedzial-

³⁴ R. Dowgier, *Komentarz do art. 107 o.p.*, [w:] L. Etel (red.), *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, Warszawa 2017, s. 745; S. Babiaryz, *Komentarz do art. 107 o.p.*, [w:] S. Babiaryz, B. Dauter, R. Hauser, A. Kabat, M. Niezgódka- Medek, J. Rudowski, *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, Warszawa 2017, s. 763.

³⁵ Postanowienie NSA z 12.06.2018 r., I GSK 313/16, LEX nr 2504428.

³⁶ Wyrok NSA z 13.02.2008 r., II FSK 1605/06, LEX nr 449973.

ności za zaległości podatkowe spółki tylko wtedy, gdy jest to mienie konkretne i rzeczywiście istniejące oraz umożliwiające przeprowadzenie egzekucji zaległości podatkowych spółki w znacznej części, co oznacza, że musi mieć egzekwowalną wartość spełniającą przesłankę znacznosci w porównaniu z wysokością zaległości podatkowych spółki.

Kolejną z przesłanek egzoneracyjnych wyłączających odpowiedzialność członka zarządu, a także innych podmiotów wymienionych w art. 116 § 1 pkt 1a o.p. jest wykazanie, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości.

Biorąc pod uwagę fakt, iż ustawodawca użył określenia „właściwy czas” jako pojęcia nieostrego, w tym miejscu należy zastanowić się, jak należy definiować powyższy zwrot.

Próbę zdefiniowania wskazanego pojęcia podjęto chociażby w literaturze przedmiotu, gdzie położono akcent na tezę, iż „czas właściwy” na zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości wyznacza granice, w których członek zarządu ma podjąć oczekiwane przez ustawodawcę działanie, a więc jeśli działaniem tym jest zgłoszenie wniosku w „czasie właściwym”, to niewykonanie tego obowiązku może mieć po prostu dwie postacie, tj.: niezgłoszenia wniosku w czasie właściwym w ogóle albo zgłoszenia wniosku po upływie czasu właściwego³⁷, przy czym każda z postaci niewywiązania się przez członka zarządu z nałożonego na niego obowiązku może mieć zarówno zawiniony, jak i niezawiniony charakter.

Analizując dostępne materiały źródłowe, chcąc dokonać prawidłowego ustalenia „właściwego czasu” na zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości, konieczne jest więc przyjęcie kazuistycznego podejścia do omawianej problematyki, albowiem pojęcie to należy każdorazowo poddawać analizie w odniesieniu do danego stanu faktycznego.

Oczywiście można sformułować ogólne założenie, iż pojęcie „właściwego czasu” nie powinno odnosić się do krótkotrwałego, sporadycznego wstrzymania płatności długów na skutek przejściowych trudności czy niedopatrzienia (przez członków zarządu w ramach spółki kapitałowej), albowiem przejściowy brak płynności finansowej nie przesądza jeszcze o zasadności stwierdzenia niewypłacalności podmiotu, skoro jednocześnie dłużnik posiada majątek o wartości pozwalającej na pokrycie jego zobowiązań w przyszłości.

Pojęcie „właściwego czasu” do złożenia wniosku o upadłość, o którym mowa w art. 116 § 1 pkt 1 lit. a o.p., powinno być więc ujmowane elastycznie w zależności od okoliczności konkretnego przypadku, albowiem jest to przesłanka obiektywna, ustalana w oparciu o okoliczności faktyczne każdej sprawy.

³⁷ S. Łajszczak, A. Partyka-Opiela, *Odpowiedzialność członków zarządu za zobowiązania podatkowe*, „Monitor Prawniczy” 2013, nr 14, s. 772.

Podjęcie takie przyjęto także w judykaturze, gdzie sądy, dokonując oceny, czy zgłoszenie wniosku o upadłość nastąpiło we właściwym czasie (zgodnie z art. 116 § 1 o.p.), jednocześnie muszą mieć na względzie, że powinno ono nastąpić w takim momencie, w którym możliwa będzie ochrona zagrożonych interesów wszystkich wierzycieli poprzez możliwość uzyskania po ogłoszeniu upadłości równomiernego, chociaż tylko częściowego zaspokojenia z majątku spółki. Zarząd powinien zatem zgłosić wniosek o upadłość, jeżeli tylko zachodzi zagrożenie niewypłacalnością, której nastąpienie w sposób oczywisty niweczy sens postępowania upadłościowego, pozbawiając wszystkich wierzycieli jakiegokolwiek ochrony prawnej ich interesów³⁸.

Z przesłanek zwalniających członka zarządu z odpowiedzialności wyraźnie zatem wynika, że zachowanie spójności i logiki regulacji jest możliwe tylko wtedy, gdy pojęcie „czas właściwy” uczyni się punktem odniesienia w przypadkach uregulowanych w art. 116 § 1 o.p., co zostało zaakcentowane m.in. w jednym z wyroków, gdzie wprost wskazano, iż członek zarządu może wykazać brak winy w niezłożeniu wniosku o upadłość, a zatem – wnioskując *a maiori ad minus* – można również uznać brak zawinienia w ewentualnym opóźnieniu, gdy wniosek taki został przez członka zarządu złożony³⁹, przy czym jeśli więc zupełne niezgłoszenie wniosku może być podstawą uwolnienia się przez członka zarządu od odpowiedzialności, to tym bardziej jego wniesienie do sądu upadłościowego, ale z niezawinionym opóźnieniem, również może stanowić taką podstawę – w każdym przypadku mowa tu, rzecz jasna, o wniosku zgłoszonym skutecznie⁴⁰.

W kontekście powyższych rozważań możliwe jest nawet przyjęcie koncepcji, iż pojęcie „właściwego czasu” będzie można – w wielu konkretnych przypadkach – utożsamiać z terminem wskazanym w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (dalej: „p.u.”), z którego to przepisu wprost wynika, że dłużnik jest obowiązany, nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości.

Jak już wyżej zasygnalizowano, nie może być uznany za „właściwy czas” w rozumieniu powyższego przepisu moment, w którym majątek spółki nie wystarcza nawet na częściowe zaspokojenie wierzycieli i kosztów postępowania upadłościowego. „Właściwy czas” oznacza bowiem, że zarząd (członek zarządu), zgłaszając wniosek o upadłość, uczynił ze swej strony wszystko, by nie dopuścić do zniweczenia celu postępowania upadłościowego przez stworzenie sytuacji, w której niektórzy wierzyciele są zaspokajani kosztem innych⁴¹, przy czym – nawet w przypadku oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości, sytuacja ta nie musi być równoznaczna z tezą, że wniosek o ogłoszenie upadłości nie został zgłoszony we właściwym cza-

³⁸ Wyrok NSA z 18.06.2025 r., III FSK 281/24, LEX nr 3890395.

³⁹ Wyrok WSA w Gliwicach z 10.12.2018 r., I SA/Gl 81/18, LEX nr 2608025.

⁴⁰ Wyrok NSA z 24.11.2010 r., I FSK 1948/09, LEX nr 794196.

⁴¹ Wyrok NSA z 5.09.2017 r., II FSK 2065/15, LEX nr 2371375.

sie. Nie ma bowiem uzasadnienia dla takiego prawnego uregulowania (domniemania) i związania sądu ubezpieczeń społecznych, rozpoznającego sprawę odpowiedzialności na podstawie art. 116 o.p. postanowieniem innego sądu, oddalającym wniosek o ogłoszenie upadłości, gdyż przesłanka zgłoszenia wniosku o upadłość we właściwym czasie podlega samodzielnej ocenie sądu⁴².

Ponadto, jak podkreśla się w judykaturze, wniosek złożony przed upływem terminu wyrażonego w ustawie o prawie upadłościowym – aktualnie 30 dni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości – z pewnością uznany będzie za złożony we „właściwym czasie”⁴³, natomiast w sytuacji gdy wystąpienie przesłanek do ogłoszenia upadłości miało miejsce w chwili objęcia funkcji członka zarządu, wniosek powinien zostać zgłoszony niezwłocznie po objęciu tejże funkcji⁴⁴, przy czym przesłanka egzoneracyjna wymieniona w art. 116 § 1 pkt 1 lit. a o.p. odnosi się do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a nie do pozytywnego skutku tego wniosku, jakim jest ogłoszenie upadłości. Wniosek taki należy zatem złożyć, gdy zaistnieją przesłanki niewypłacalności dłużnika, określone w stosownych przepisach prawa upadłościowego. Dłużnik ma bowiem jedynie obowiązek dokonania oceny, czy wykonuje swoje wymagalne zobowiązania, natomiast oceny, czy faktycznie zaistniały przesłanki do ogłoszenia upadłości, władny jest dokonać wyłącznie sąd właściwy w sprawach upadłości. Jeżeli zatem dłużnik (spółka) nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań, to członek zarządu spółki – przejawiając nawet postawę asekurancką – powinien taki wniosek zawsze złożyć, i to bez względu na jego skutek⁴⁵.

Podsumowując tę część rozważań, należy stwierdzić, że dla ustalenia przesłanki „właściwego czasu” do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości konieczne jest więc udzielenie odpowiedzi na pytanie, kiedy członek zarządu spółki kapitałowej dla uwolnienia się od odpowiedzialności powinien taki wniosek złożyć. Przepisy ordynacji podatkowej zagadnienia tego nie regulują, a zatem sięgnąć należy do odpowiednich przepisów prawa upadłościowego, gdzie wskazuje się wprost, kiedy ogłasza się upadłość w stosunku do dłużnika (tj. kiedy stał się niewypłacalny).

Podkreślić przy tym należy, że współstosowanie art. 116 § 1 pkt 1 lit. a o.p. oraz odpowiednich przepisów prawa upadłościowego jest niezbędne i uzasadnione, ponieważ przepis ten nie definiuje i nie wyjaśnia neuralgicznych terminów i pojęć (choćby zgłoszenia we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości). Zagadnienia te są natomiast całościowo uregulowane w prawie upadłościowym, tak więc bez odwołania się do tego aktu prawnego – zastosowanie wymienionego powyżej przepisu prawa podatkowego (zdaniem autora) nie byłoby możliwe. Czas właściwy do zgłoszenia wnio-

⁴² Postanowienie SN z 27.01.2022 r., II USK 356/21, LEX nr 3397272; podobnie: wyrok NSA z 2.04.2025 r., III FSK 1150/23, LEX nr 3857209; wyrok NSA z 18.06.2025 r., III FSK 327/24, LEX nr 3893541.

⁴³ Wyrok NSA z 21.04.2021 r., II FSK 3105/21, LEX nr 3170877.

⁴⁴ Wyrok NSA z 16.03.2021 r., III FSK 2689/21, LEX nr 3164110.

⁴⁵ Wyrok NSA z 03.06.2025 r., III FSK 1441/24, LEX nr 3897527.

sku o upadłość należy zatem oceniać poprzez odniesienie się do pojęcia niewypłacalności, użytego w prawie upadłościowym i wskazanych w nim terminów, oznaczonych dla upadłego (jego organów) do zgłoszenia wniosku o upadłość⁴⁶.

Ostatnia przesłanka egzoneracyjna uzależnia powstanie odpowiedzialności podatkowej od zawinionego niedopełnienia przez członka zarządu aktów staranności wymaganych prawem upadłościowym (lub restrukturyzacyjnym). Można zatem stwierdzić, iż występuje tutaj nawet pewna korelacja względem powyższych rozważań.

Powyższe zagadnienie, które wyłania się właśnie na tle badania kwestii braku zawinienia w spóźnionym zgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, dotyczy tego, jakie kryterium czasowe powinno znajdować tu zastosowanie.

Możliwe są zatem (jak się wydaje) dwie drogi rozwiązania tego problemu. Po pierwsze, czas właściwy mógłby ulegać wydłużeniu o okres, w jakim członek zarządu nie był w stanie działać. Konstrukcja ta odpowiadałaby w swojej istocie zawieszeniu biegu czasu właściwego – i na tym zasadniczo polegałaby jej wada, albowiem dla takiego zawieszenia brak jest podstawy. Drugie rozwiązanie, które nasuwa się jako bardziej adekwatne, opiera się na założeniu, że członek zarządu powinien zgłosić wniosek niezwłocznie po ustaniu działania niezawinionej przeskody. Skraca ono okres na osiągnięcie stanu pożądanego (wszczęcie postępowania upadłościowego), a ponadto nie dotyka w żaden sposób biegu „czasu właściwego”, ograniczając badanie wyłącznie do oceny zachowania członka zarządu i możliwości zrealizowania przez niego obowiązków ustawowych⁴⁷.

Jak już wcześniej podkreślono, w przypadku zaistnienia warunku ogłoszenia upadłości spółki kapitałowej każdy członek jej zarządu jest obowiązany do złożenia w sądzie gospodarczym w terminie do 30 dni wniosku o ogłoszenie upadłości.

Spółka kapitałowa może być postawiona w stan upadłości, gdy w sposób trwały utraciła zdolność regulowania swoich długów. Alternatywną przesłanką upadłości jest zły stan majątkowy osoby prawnej. W bilansie znajduje on odzwierciedlenie w nadwyżce kwoty zobowiązań podatkowych ponad wartość aktywów bilansowych. Przed zaistnieniem przesłanki upadłości członek zarządu może także złożyć w sądzie gospodarczym wniosek o wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego. W takim przypadku nie ponosi on odpowiedzialności za cudzy dług⁴⁸.

Ponadto, jak również podkreśla się w doktrynie, brak winy członka zarządu w zgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania układowego należy oceniać w sposób zobiektywizowany. Kiedy rozważa się kryterium braku winy jako przesłanki zwalniającej z odpowiedzialności za zaległości

⁴⁶ Wyrok NSA z 27.05.2025 r., III FSK 1256/24, LEX nr 3899216.

⁴⁷ J. Olesiak, *Brak winy członka zarządu w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie a test adekwatności – glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 26 maja 2017 r.*, I FSK 1660/15, „Studia Prawnicze KUL” 2022, 2(90), s. 267.

⁴⁸ W. Wójtowicz, *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2020, s. 192.

podatkowe spółki, należy przyjąć obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy⁴⁹.

Dokonując analizy treści poszczególnych przepisów ordynacji podatkowej, można zauważyć, że nie dokonują one specyfikacji tego pojęcia, przez co – zgodnie ze stanowiskiem judykatury – należy przyjmować, iż mowa jest zarówno o „winie umyślnej”, jak i „winie nieumyślnej” (cywilistyczna koncepcja winy). Wina umyślona występuje, kiedy członek zarządu ma świadomość istnienia wymagalnych zobowiązań podatkowych, a wina nieumyślona (w postaci niedbalstwa), gdy członek zarządu nie jest świadomy istnienia wymagalnych zobowiązań podatkowych, jednakże powinien był je przewidzieć w takim rozmiarze, który powoduje konieczność wystąpienia z wnioskiem o ogłoszenie upadłości. Analizując kryterium winy, należy przyjmować więc „obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy”⁵⁰.

Brak takiej winy jest więc kategorią obiektywną i można się na nią powoływać jedynie w sytuacji, gdy członek zarządu nie miał żadnych możliwości prowadzenia spraw spółki, a brak tych możliwości wynikał z przyczyn od niego całkowicie niezależnych lub gdy nie znał on rzeczywistej sytuacji związanej z płaceniem zobowiązań przez spółkę z obiektywnie uzasadnionych przyczyn i przy dołożeniu należytej staranności nie mógł tej wiedzy uzyskać albo podjąć stosownych działań⁵¹.

Potwierdzeniem powyższych rozważań jest chociażby ugruntowana linia orzecznicza, gdzie jasno wskazuje się, iż członek zarządu sp. z o.o., o którym mowa w art. 116 § 1 o.p., może również po zakończeniu pełnienia tej funkcji uwolnić się od odpowiedzialności za zaległości podatkowe powstałe w tym czasie, jeżeli wykaże w postępowaniu podatkowym, że w okresie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu nie było podstaw do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub postępowania zapobiegającego upadłości (postępowanie układowe)⁵², a także że odpowiedzialność członka zarządu za zaległości składkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie może wystąpić, jeśli przesłanki zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości powstały w okresie, gdy nie pełnił on już funkcji w zarządzie spółki (art. 116 § 1 pkt 1 pkt 1 lit. b o.p. w zw. z art. 31 i 32 ustawy systemowej)⁵³.

Powyższe okoliczności nie wpływają jednak w żadnym stopniu na fakt, iż od członków zarządu oczekuje się profesjonalizmu oraz podwyższonej staranności, przez co potencjalny brak znajomości stanu finansów spółki (jako przyczyna niezgłoszenia wniosku o upadłość) nie mogłaby z pewnością zostać zaaprobowana, ani przez organy podatkowe, ani przez sądy administracyjne.

⁴⁹ A. Gomułowicz, D. Mączyński, *Podatki a prawo podatkowe*, Warszawa 2022, s. 455.

⁵⁰ Wyrok NSA z 20.04.2021 r., III FSK 3089/21, LEX nr 3171592.

⁵¹ Wyrok WSA w Poznaniu z 10.11.2020 r., I SA/Po 475/20, LEX nr 3093988; podobnie: wyrok WSA w Warszawie z 17.06.2020 r., III SA/Wa 1664/19, LEX nr 3099637.

⁵² Uchwała NSA z 10.08.2009 r., II FPS 3/09, ONSAiWSA 2009/6/103.

⁵³ Postanowienie SN z 13.03.2024 r., III UZP 7/23, OSNP 2024/7/72.

Profesjonalizm wymagany od członków zarządu spółki kapitałowej, a także wynikająca z niego podwyższona staranność pozwalają na przyjęcie, że każdy członek zarządu obowiązany jest kontrolować sytuację w spółce przynajmniej z taką uwagą, która pozwala na zorientowanie się, że jest ona niewypłacalna i że należy wystąpić z wnioskiem o ogłoszenie upadłości⁵⁴, przy czym należy mieć na uwadze, iż nawet podział zadań między poszczególnymi członkami zarządu nie oznacza obiektywnego braku możliwości w złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości⁵⁵.

Zgodnie z treścią art. 21 ust. 1 i 2 p.u. w przypadku wystąpienia podstawy do ogłoszenia upadłości dłużnik jest więc obowiązany nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia, w którym wystąpiła taka podstawa, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości, z tym jednak zastrzeżeniem, że jeżeli dłużnikiem jest osoba prawna albo inna jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, obowiązek ten spoczywa na każdym, kto na podstawie ustawy, umowy spółki lub statutu ma prawo do prowadzenia spraw dłużnika i do jego reprezentowania, samodzielnie lub łącznie z innymi osobami. W przypadku spółek kapitałowych będą to zatem członkowie zarządu tych spółek. Dominuje przy tym pogląd, iż obowiązek zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki dotyczy indywidualnie każdego członka zarządu, niezależnie od przyjętego w danej spółce sposobu reprezentacji oraz podziału kompetencji w strukturze wewnętrznej organu zarządzającego⁵⁶.

Art. 31 ustawy systemowej, jak już wcześniej wskazywano, literalnie wskazuje na zakres stosowania przepisów ordynacji podatkowej w odniesieniu do należności z tytułu składek, a zatem biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, w tym zasadę prymatu wykładni językowej przepisów regulujących system zabezpieczenia społecznego, można dojść do konstatacji, iż skoro do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio (m.in.) art. 116 § 1 pkt 1b o.p., który z kolei traktuje o tym, iż za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, prostej spółki akcyjnej, prostej spółki akcyjnej w organizacji, spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu nie wykazał, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jego winy, to *per analogiam*, za zaległości z tytułu niepłacenia przez spółkę składek na ubezpieczenia społeczne odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu nie wykazał, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jego winy.

⁵⁴ Wyrok NSA z 28.08.2020 r., II FSK 1145/18, LEX nr 3058224.

⁵⁵ Wyrok WSA w Poznaniu z 3.11.2020 r., I SA/Po 103/20, LEX nr 3090289.

⁵⁶ R. Stefanicki, *Należyta staranność zawodowa członka zarządu spółki kapitałowej*, Warszawa 2020, s. 162.

Odpowiadając zatem na pytanie stanowiące przedmiot rozważań w niniejszym opracowaniu, należy wskazać, iż członkowie zarządu spółki w przypadku powstania zaległości z tytułu niepłacenia składek na ubezpieczenia społeczne, zgodnie z treścią art. 116 § 1 pkt 1b o.p. w zw. z art. 31 ustawy systemowej, chcąc być zwolnionymi z odpowiedzialności za zobowiązania finansowe spółki, są zobowiązani do złożenia stosownego wniosku o upadłość spółki, nawet jeśli uprzednio zainicjowali postępowanie (przed organem rentowym, czy też następnie przed sądem powszechnym) w przedmiocie rozłożenia wskazanych należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na raty.

O przesłance „braku winy”, w sytuacji niezłożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, można bowiem mówić jedynie wtedy, gdy członek zarządu spółki, przy zachowaniu wszelkiej należytej staranności podczas prowadzenia jej spraw, wniosku takiego nie złożył z przyczyn od niego niezależnych. Dla wykazania tej przesłanki egzoneracyjnej uwalniającej członka zarządu od odpowiedzialności za zobowiązania spółki nie wystarczy subiektywne poczucie braku winy w niezgłoszeniu wniosku o upadłość. Brak takiej winy jest kategorią obiektywną i można się na nią powoływać jedynie w sytuacji, gdy członek zarządu nie miał żadnych możliwości prowadzenia spraw spółki, a brak tych możliwości wynikał z przyczyn od niego całkowicie niezależnych⁵⁷.

Warunkiem przeniesienia odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki na członka jej zarządu, na podstawie art. 116 o.p., jest więc ustalenie momentu, w którym powstały podstawy do zgłoszenia wniosku o upadłość spółki i relacji tego momentu do okresu pełnienia przez daną osobę funkcji członka zarządu, albowiem samo wskazanie tego momentu, w którym powstały podstawy do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, należy dokonać w świetle adekwatnych do okoliczności faktycznych przepisów dotyczących postępowania upadłościowego, które z kolei nakazują, aby każdorazowo dokonywać oceny, czy i w którym momencie nieregulowanie przez spółkę wymagalnych zobowiązań doprowadziło do sytuacji uzasadniającej zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości.

PODSUMOWANIE

Mając na uwadze treść obecnie obowiązujących przepisów, przytoczanych w niniejszych rozważaniach, oczywiste jest zatem uznanie, iż w sytuacji, w której dochodzi do powstania zaległości z tytułu niepłacenia przez spółkę składek na ubezpieczenie społeczne, członkowie zarządu (takiej spółki) będą ponosić odpowiedzialność za zobowiązania finansowe spółki w związku z niezgłoszeniem wniosku o ogłoszenie upadłości, o ile – jak już wyżej wskazano – ustalenie momentu, w którym powstały podstawy do zgłoszenia wniosku o upadłość spółki, jak

⁵⁷ Wyrok NSA z 14.04.2023 r., III FSK 2197/21, LEX nr 3606689.

i relacji tego momentu, zostaną ściśle powiązane z okresem pełnienia przez daną osobę funkcji członka zarządu.

Innymi słowy, w opisanej sytuacji członkowie zarządu nie będą mogli skorzystać z dobrodziejstwa instytucji wynikającej z treści art. 116 § 1 pkt 1b o.p. w zw. z art. 31 ustawy systemowej, i to nawet jeśli uprzednio zostało zainicjowane stosowne postępowanie przed organem rentowym w przedmiocie rozłożenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy systemowej, a które to postępowanie zakończyło się negatywnie, poprzez wydanie decyzji odmownej przez ZUS.

Bibliografia

Literatura

Adamiak B., *Pojęcie postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego. Rodzaje, tryby, ich stadia i instytucje*, [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, *Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne*, Warszawa 2013.

Babiarz S., *Komentarz do art. 107 o.p.*, [w:] S. Babiarz, B. Dauter, R. Hauser, A. Kabat, M. Niezgódka-Medek, J. Rudowski, *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, Warszawa 2017.

Balcerowski M., *Mechanizmy ułatwiające opłacenie składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce*, Warszawa 2012.

Dobrowolski P., *Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 4 kwietnia 2017 r., I SAB/Gd 1/17 (o układach ratalnych zawieranych z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych)*, „Palestra” 2018, nr 4.

Dobrowolski P., *Indywidualne ułatwienia w opłacaniu składek ubezpieczeniowych jako odrębna i niejednolita instytucja prawa ubezpieczeń społecznych*, Warszawa 2023.

Dowgier R., *Komentarz do art. 107 o.p.*, [w:] L. Etel (red.), *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, Warszawa 2017.

Gajewski S., *Postępowanie o świadczenia emerytalno-rentowe. Studium z zakresu postępowania administracyjnego*, Warszawa 2020.

Gomułowicz A. [w:] A. Gomułowicz, J. Małecki, *Podatki i prawo podatkowe*, Warszawa 2002.

Gomułowicz A., Mączyński D., *Podatki a prawo podatkowe*, Warszawa 2022.

Jędrasik-Jankowska I., *Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego*, Warszawa 2009.

Jodłowski J., Resich Z., Lapiere J., Misiuk-Jodłowska T., Weitz K., *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2009.

Klat-Wertelecka L., *Czy w egzekucji administracyjnej możliwe jest zawarcie umowy?*, [w:] J. Boć, L. Dziewięcka-Bokun (red.), *Umowy w administracji*, Warszawa 2008.

Łajszczak S., Partyka-Opiela A., *Odpowiedzialność członków zarządu za zobowiązania podatkowe*, „Monitor Prawniczy” 2013, nr 14.

Morawski L., *Wstęp do prawoznawstwa*, Toruń 1997.

Olesiak J., *Brak winy członka zarządu w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie a test adekwatności – glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 26 maja 2017 r., I FSK 1660/15*, „Studia Prawnicze KUL” 2022, 2(90).

Redelbach A., Wronkowska S., Ziemiński Z., *Zarys teorii państwa i prawa*, Warszawa 1992.

Stefanicki R., *Należyta staranność zawodowa członka zarządu spółki kapitałowej*, Warszawa 2020.

Strusińska-Żukowska J., *Komentarz do art. 29 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych*, [w:] B. Gudowska, J. Strusińska-Żukowska, *Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz*, Warszawa 2014.

Szyjewska-Bagińska J., *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2019 r., III UK 178/18, dotyczącego normatywnego charakteru umowy o rozłożenie na raty należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2020, tom 1. DOI 10.33226/0032-6186.2020.1.8.

Wantoch-Rekowski J., *Składki na ubezpieczenie emerytalne – konstrukcja i charakter prawny*, Toruń 2005.

Wantoch-Rekowski J., *Ułatwienia w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne – zagadnienia terminologiczne*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2014, 3(2).

Wantoch-Rekowski J., *Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz*, Toruń – Warszawa 2007.

Więckowski R., *Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach cywilnych*, Warszawa 1991.

Wójtowicz W., *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2020.

Wróblewski J., *Sądowe stosowanie prawa*, Warszawa 1972.

Ziemiński Z., *Kompetencja i norma kompetencyjna*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1969.

Akty normatywne

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 572).

Ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 2383).

Ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 497).

Ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 794).

Orzecznictwo

- Wyrok TK z 28.06.2000 r., K 25/99, OTK 2000, nr 5, poz. 141.
- Wyrok SN z 12.08.1998 r., II UKN 171/98, OSNP 1999/16/521.
- Wyrok SN z 24.06.2008 r., I UK 360/07, OSNP 2009/21-22/298.
- Wyrok SN z 7.02.2012 r., I UK 276/11, OSNP 2013/9-10/113.
- Postanowienie SN z 27.01.2022 r., II USK 356/21, LEX nr 3397272.
- Postanowienie SN z 13.03.2024 r., III UZP 7/23, OSNP 2024/7/72.
- Uchwała SN z 18.10.2001 r., I KZP 22/01, LEX nr 49127.
- Uchwała SN z 5.12.2007 r., II UZP 4/07, OSNP 2008/5-6/74.
- Uchwała SN z 10.12.2024 r., III UZP 3/24, OSNP 2025/4/38.
- Wyrok NSA z 20.07.1999 r., I SAB 60/99, OSP 2000/6/87.
- Wyrok NSA z 23.01.2008 r., II GSK 346/07, LEX nr 471113.
- Wyrok NSA z 13.02.2008 r., II FSK 1605/06, LEX nr 449973.
- Wyrok NSA z 5.09.2009 r., II FSK 2194/08, ONSA i WSA 2010/6/126.
- Wyrok NSA z 2.03.2010 r., II FSK 35/10, LEX nr 596404.
- Wyrok NSA z 24.11.2010 r., I FSK 1948/09, LEX nr 794196.
- Wyrok NSA z 16.06.2011 r., II GSK 661/10, LEX nr 1083340.
- Wyrok NSA z 28.11.2012 r., II FSK 699/11, LEX nr 1282521.
- Wyrok NSA z 5.09.2017 r., II FSK 2065/15, LEX nr 2371375.
- Wyrok NSA z 28.08.2020 r., II FSK 1145/18, LEX nr 3058224.
- Wyrok NSA z 16.03.2021 r., III FSK 2689/21, LEX nr 3164110.
- Wyrok NSA z 20.04.2021 r., III FSK 3089/21, LEX nr 3171592.
- Wyrok NSA z 21.04.2021 r., II FSK 3105/21, LEX nr 3170877.
- Wyrok NSA z 26.10.2021 r., II FSK 979/21, LEX nr 3256462.
- Wyrok NSA z 14.04.2023 r., III FSK 2197/21, LEX nr 3606689.
- Wyrok NSA z 2.04.2025 r., III FSK 1150/23, LEX nr 3857209.
- Wyrok NSA z 27.05.2025 r., III FSK 1256/24, LEX nr 3899216.
- Wyrok NSA z 3.06.2025 r., III FSK 1441/24, LEX nr 3897527.
- Wyrok NSA z 18.06.2025 r., III FSK 281/24, LEX nr 3890395.
- Wyrok NSA z 18.06.2025 r., III FSK 327/24, LEX nr 3893541.
- Postanowienie NSA z 12.06.2018 r., I GSK 313/16, LEX nr 2504428.
- Uchwała NSA z 10.08.2009 r., II FPS 3/09, ONSA i WSA 2009/6/103.

- Wyrok WSA w Warszawie z 23.03.2006 r., III SA/Wa 3208/05, LEX nr 202345.
- Wyrok WSA w Warszawie z 13.10.2006 r., III SA/Wa 2045/06, LEX nr 296005.
- Wyrok WSA w Warszawie z 18.12.2006 r., III SA/Wa 2923/06, LEX nr 306959.
- Wyrok WSA w Gliwicach z 29.10.2009 r., III SA/GI 686/09, LEX nr 573974.
- Wyrok WSA w Gliwicach z 10.12.2018 r., I SA/GI 81/18, LEX nr 2608025.
- Wyrok WSA w Warszawie z 17.06.2020 r., III SA/Wa 1664/19, LEX nr 3099637.
- Wyrok WSA w Poznaniu z 3.11.2020 r., I SA/Po 103/20, LEX nr 3090289.
- Wyrok WSA w Poznaniu z 10.11.2020 r., I SA/Po 475/20, LEX nr 3093988.
- Postanowienie WSA w Warszawie z 11.01.2010 r., V SA/Wa 1814/09, LEX nr 647335.
- Wyrok SA w Warszawie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 17.02.2017 r., III AUa 1488/15, LEX nr 2317726.